

Mizsur Dániel VASFÜGGÖNY IDŐN ÁT

 ligetmuhely.com/mizsur-daniel-vasfuggony-idon-at/

Ha a kép ajtó – és miért ne lehetne éppen ajtó, mert ha nem csak önmaga, akkor leginkább ajtónak mondanám, hiszen a ráma, a képzelt keret mi más, ha nem küszöb, félfá, felső keret? De nem is csak tárgyi mivoltában ajtó, hanem a ki-bejárási lehetősége által, s ha szerencsénk van, tényleg átlépünk rajta, ott ragadunk, talán vissza sem térünk, vagy ahogy mondani szokták: legfeljebb másként. Szóval ki- és bejárálnék, lépnék át a képen: át téren és időn. Valami olyat akarok látni, amit eddig nem, vagy valamit másképpen, máshogyan, egyszerűen, egyszerűbben, olyan üres szemmel, amilyennel csak az állat tud nézni. Csupán enged, nem ural, ha kell, otthagya, nem üledik le semmi a szemében, miközben a miénkben valami mindig óhatatlanul nyomot hagy.

De mi persze mással is állunk szemben.

Hidegháború van.

Nekem most éppen Liepajába, Lettországba kell utaznom. Egy állathoz képest már ez is túl sok egy képért. És nem elégedhetem meg a város nevével, pontosan kell fogalmaznom, Liepaja Karostában vagyok, a város északi részén, szovjet területen, kikötő város lévén fontos katonai központban. De ez így még mindig nem elég pontos: nem is utaztam ide, hanem itt születtem, muszáj lesz itt születnem, ha érteni akarom a háborút. Igaz, nem is itt, hanem jó pár kilométerrel északabbra, valahol Ventspils közelében. Talán lett vagyok. Vagy német, vagy litván, fehérorosz, észt, de az is lehet, hogy norvég. Az biztos, hogy a Balti-tenger partján állok, és az is biztos, hogy hidegháború van. Bár ezt is csak mondják, mert itt semmit sem látok, ami a háborúra utalna. A kikötőben különös alagutak nyújtóznak mélyen benn a vízben – tengeralattjáró-hangárok, tudom meg. Használaton kívüli hangárok. Hidegháború van. A

tenger ugyanolyan lassan és komótosan nyaldossa a homokos partot, mint délen, és a sziklákon ugyanúgy pihennek meg a sirályok, mint nyugatra innen. Tovább kell gondolnom mindezt, hogy esélyem legyen látni a háborút. Tőlem pár száz méterre halászcsónakok várakoznak a parton. Tarka szikladarabok nehezítik utamat, de sikerül belemártanom lábamat a vízbe: hideg, de még kellemes. Hidegháború van. Épp most bukik a horizont alá a nap. 1961 vagy pár évvel később. Láthatom mindennap. Kissé megélénkül a szél, ez azért más, északi, frissebb, acélosabb, a tenger felől érkezik, de nem sós illatú, ahogy másutt megszoktam, inkább fémesszagú, tiszta. Ez most egyébként lényegtelen, mert hidegháború van, ilyenkor ezek az érzéki megfigyelések talán nem is számítanak. Készenlétben kell lenni, örökre. A halászok nekiindulnak a tengernek; órák vagy évek, évtizedek óta ez a legnagyobb mozgás, amit észreveszek. Háború van, 1973, igen, mert egy mogorva épület bukik ki a vízből, 20-30 méterre a parttól. Bunker, mondják, bunker, mert háború van. Nem védi semmi a magasodó hullámoktól, ablakai a partra néznek. Ebből tudom, hogy ember építette. De nem látok benn senkit. Ennél a képnél akár el is időzhetnék, megtehetem, hiszen évtizednyi időm van. De majd ez is lejár. Lehűlt a levegő, éjszakai őrsváltás. Én idegen vagyok itt, távozom, mert háború van, veszély, 1983 körül.

Ha egy kép ajtó, akkor így lehet belépni rajta. Nem látni be egészen. Megnézem innen is, kívülről, hátha. Itt nincs háború, régen nem is volt. Én nem emlékszem háborúra, nem is emlékezhetek. De látom a képen a bunkert, romos épület, félig már beleroskadt a befagyott tengerbe. Ott háború van! Lövésnyom sehol. A bunker inkább az enyészeté, mint a fegyverropogásé, a bombáé, az atomveszélyé. Nem értem, miért áll még ez a romos épület. Nincs pusztítóbb erő a fagynál, a feloldásnál. Vagyis a háború. De ez az épület nem is bunker, inkább egy meggondolatlanul felhúzott lakóház. Halászoknak. De ha belegondolok, mit keresne egy lakóház halászoknak egy steril kiállítóterem hófehér padlózatába süllyesztve? Játék ez, tét nélküli, történet, látvány. Csukott ajtajú, elvasfüggönyözött kép. Háború is lehetne.

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com